ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PEDRO CRUZ VILLALÓN
της 14ης Σεπτεμβρίου 2010[1]

1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στηριζόμενη στο άρθρο 226 ΕΚ, προσάπτει στην Πορτογαλική Δημοκρατία ότι, παραλείποντας να λάβει τα μέτρα που είναι αναγκαία για την εφαρμογή της οδηγίας 2005/36, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων[2], επί του συμβολαιογραφικού επαγγέλματος στην Πορτογαλία, παρέβη την εν λόγω οδηγία.

2. Όπως και στις υποθέσεις C-47/08, C-50/08, C-51/08, C-53/08, C-54/08 και C-61/08, οι οποίες επίσης αφορούν το επάγγελμα του συμβολαιογράφου, πρέπει κατ' αρχάς στην υπό κρίση υπόθεση να εξεταστεί αν εφαρμόζεται το άρθρο 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ το οποίο προβλέπει εξαίρεση για δραστηριότητες συνδεόμενες με την άσκηση δημόσιας εξουσίας[3]. Ωστόσο, εν αντιθέσει προς τις ανωτέρω υποθέσεις, η Επιτροπή δεν βάλλει κατά της απαιτήσεως της ιθαγενείας, δεδομένου ότι στην Πορτογαλία δεν υφίσταται κατ' αρχήν ένας τέτοιος περιορισμός. Ο λόγος στον οποίο στηρίζεται η υπό κρίση προσφυγή είναι η ύπαρξη στην Πορτογαλία ενός συστήματος προσβάσεως στο συμβολαιογραφικό επάγγελμα το οποίο είναι εκ διαμέτρου αντίθετο προς τις απαιτήσεις του κοινοτικού δικαίου και, συγκεκριμένα, της οδηγίας 2005/36 σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

2 — Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005 (ΕΕ L 255, σ. 2).

3 — Ήδη πρέπει ευθύς εξαρχής να τονιστεί στο σημείο αυτό ότι το στηριζόμενο στην παράδοση του ρωμαϊκού δικαίου επάγγελμα του συμβολαιογράφου το οποίο αφορούν οι υπό κρίση προσφυγές, μολονότι είναι το πλέον διαδεδομένο στην Ευρώπη, συνυπάρχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση μαζί με άλλες παραλλαγές του, των οποίων η υπαγωγή στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ στις υπό κρίση υποθέσεις δεν τίθεται εν αμφιβόλω, είτε διότι το συμβολαιογραφικό επάγγελμα είναι πλήρως ενσωματωμένο στη δημόσια διοίκηση, είτε διότι η δραστηριότητα που αναπτύσσεται στο πλαίσιό του δεν περιλαμβάνει το καθαυτό αντικείμενο της βεβαιώσεως της αυθεντικότητας κατά την έννοια που χρησιμοποιείται εν προκειμένω. Τέλος, η κατάσταση στην Ευρώπη ποικίλλει κατά τα τελευταία έτη ακόμη σε μεγαλύτερο βαθμό λόγω του ότι πολλά κράτη, στα οποία το συμβολαιογραφικό επάγγελμα εξακολουθεί να υπάρχει όπως έχει διαμορφωθεί από την παράδοση του ρωμαϊκού δικαίου, κατήργησαν την απαίτηση της ιθαγενείας (Ιταλία, Ισπανία).

I — Νομικό πλαίσιο

Α — *Το κοινοτικό δίκαιο*

3. Η οδηγία 89/48/ΕΟΚ, σχετικά με ένα γενικό σύστημα αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαιδεύσεως που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών [4], προέβλεπε στο άρθρο της 12 προθεσμία μεταφοράς η οποία έληξε στις 4 Ιανουαρίου 1991.

4. Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας όριζε:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στους υπηκόους κράτους μέλους οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή μισθωτοί νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα σε κράτος μέλος υποδοχής.

Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στα επαγγέλματα τα οποία διέπει ειδική οδηγία που καθιερώνει αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων μεταξύ των κρατών μελών.»

5. Το συμβολαιογραφικό επάγγελμα δεν έχει ρυθμιστεί με κάποια από τις νομικές πράξεις που μνημονεύει το δεύτερο εδάφιο της ανωτέρω διατάξεως της οδηγίας.

6. Η οδηγία 89/48 καταργήθηκε και κωδικοποιήθηκε από την οδηγία 2005/36. Το νέο κείμενο επαναλαμβάνει το ουσιώδες περιεχόμενο της οδηγίας 89/48, πλην όμως η τεσσαρακοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη καινοτομεί σε σχέση με την αιτιολογική σκέψη που αντικατέστησε και έχει την εξής διατύπωση:

«Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την εφαρμογή του άρθρου 39, παράγραφος 4, και του άρθρου 45 της Συνθήκης, ιδίως όσον αφορά τους συμβολαιογράφους».

Β — *Η εθνική νομοθεσία*

7. Στην Πορτογαλία, το επάγγελμα του συμβολαιογράφου ρυθμίζεται με τα νομοθετικά διατάγματα 26/2004 και 27/2004 του Υπουργού Δικαιοσύνης, της 21ης Απριλίου 2004. Με το διάταγμα 398/2004, επίσης της 21ης Απριλίου 2004, η κυβέρνηση ρύθμισε τα της απονομής του επαγγελματικού τίτλου του συμβολαιογράφου. Αυτές οι νομοθετικές διατάξεις οδήγησαν στο σύνολό τους στην απελευθέρωση του επαγγέλματος του συμβολαιογράφου στην Πορτογαλία του οποίου τα καθήκοντα ασκούσαν προηγουμένως διοικητικοί υπάλληλοι υποκείμενοι σε καθεστώς δημοσίου δικαίου.

8. Κατά το άρθρο 1 του νομοθετικού διατάγματος 26/2004, «ο συμβολαιογράφος είναι ο νομικός του οποίου τα έγγραφα, που συντάσσονται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, παρέχουν δημόσια πίστη».

4 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988 (ΕΕ 1989, L 19, σ. 16).

9. Ο συμβολαιογράφος είναι ταυτόχρονα ένας δημόσιος υπάλληλος ο οποίος βεβαιώνει την αυθεντικότητα νομικών πράξεων καθώς και ένας ελεύθερος επαγγελματίας ο οποίος ενεργεί με απόλυτη ανεξαρτησία και αμεροληψία. Το προπαρατεθέν άρθρο 1 ορίζει περαιτέρω ότι δεν μπορεί να διακριθεί ο δημόσιος από τον ιδιωτικό χαρακτήρα των καθηκόντων που ασκεί ο συμβολαιογράφος.

10. Όπως δέχτηκε η Πορτογαλική Δημοκρατία με το υπόμνημά της αντικρούσεως, η κύρια δραστηριότητα του συμβολαιογράφου είναι η βεβαίωση της αυθεντικότητας. Η βεβαίωση της αυθεντικότητας αποτελεί πράξη παραχωρήσεως από το κράτος προς τον συμβολαιογράφο εξουσίας καταρτίσεως εγγράφων τα οποία παρέχουν δημόσια πίστη. Κατά το άρθρο 21 του νομοθετικού διατάγματος 26/2004, το σύμβολο της συμβολαιογραφικής δραστηριότητας είναι η σφραγίδα ή ο αντίστοιχος αριθμός της, η οποία ή ο οποίος ανήκει κατ' αποκλειστικότητα στον συμβολαιογράφο. Ο συμβολαιογράφος μεσολαβεί κατόπιν σχετικού αιτήματος των μερών και διασφαλίζει τη νομιμότητα, την αρχειοθέτηση και τη διατήρηση των εκάστοτε νομικών πράξεων.

11. Κατά το άρθρο 371 του πορτογαλικού Código Civil (αστικού κώδικα), τα συμβολαιογραφικά έγγραφα έχουν αυξημένη αποδεικτική ισχύ η οποία μπορεί να προσβληθεί μόνο με έκτακτα ένδικα βοηθήματα (άρθρο 372 του Código Civil). Το άρθρο 46 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζει ότι τα συμβολαιογραφικά έγγραφα είναι εκτελεστά.

12. Κατά το άρθρο 25 του νομοθετικού διατάγματος 26/2004, η πρόσβαση στο επάγγελμα του συμβολαιογράφου εξαρτάται από τέσσερις προϋποθέσεις: ο υποψήφιος δεν πρέπει να έχει αποκλειστεί από την ανάληψη δημοσίων αξιωμάτων, πρέπει να έχει πτυχίο νομικής από ανώτατη σχολή η οποία να είναι αναγνωρισμένη βάσει του πορτογαλικού δικαίου, να έχει συμπληρώσει χρόνο πρακτικής ασκήσεως και να έχει επιτύχει στις εισαγωγικές εξετάσεις του Consejo del notariado (Συμβολαιογραφικού Συλλόγου).

13. Μολονότι ο συμβολαιογράφος είναι ελεύθερος επαγγελματίας, η πρόσβαση στο επάγγελμα αυτό υπόκειται, βάσει του άρθρου 6 του νομοθετικού διατάγματος 26/2004, σε numerus clausus. Επιπλέον, ο συμβολαιογράφος ασκεί τα καθήκοντά του σε μια συγκεκριμένη περιοχή –περιφέρεια– και δη βάσει αδείας που του επιτρέπει την εγκατάσταση. Οι αμοιβές των συμβολαιογράφων καθορίζονται βάσει πινάκων τους οποίους εγκρίνει το Υπουργείο Δικαιοσύνης και στους οποίους καθορίζονται τα κατώτατα και ανώτατα όρια αμοιβών, ενώ ταυτόχρονα παρέχεται η δυνατότητα ελεύθερης διαμορφώσεως των αμοιβών σε σχέση με συγκεκριμένες συμβολαιογραφικές υπηρεσίες.

II — Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία καθώς και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

14. Στις 21 Δεκεμβρίου 2001 η Επιτροπή απηύθυνε στην Πορτογαλική Δημοκρατία έγγραφο οχλήσεως με το οποίο της επεσήμανε τη μη μεταφορά της οδηγίας 89/48/ΕΟΚ στο εσωτερικό δίκαιο σε σχέση με το συμβολαιογραφικό επάγγελμα. Η Πορτογαλική Δημοκρατία απάντησε στις 17 Ιουνίου 2002 υποστηρίζοντας ότι η κυβέρνηση σκοπεύει να προβεί σε σχετική νομοθετική μεταρρύθμιση.

15. Στις 18 Οκτωβρίου 2006 η Επιτροπή απηύθυνε προς την Πορτογαλική Δημοκρατία αιτιολογημένη γνώμη καλώντας την να άρει την παράβαση εντός δύο μηνών. Στο

απαντητικό της έγγραφο της 24ης Ιανουαρίου 2007, η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστήριξε συναφώς ότι οι Πορτογάλοι συμβολαιογράφοι μετέχουν κατά τρόπο άμεσο και πραγματικό στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και, ως εκ τούτου, δεν υπόκεινται ούτε στην ελευθερία εγκαταστάσεως ούτε στο παράγωγο δίκαιο που απορρέει από την εν λόγω ελευθερία.

16. Ως εκ τούτου, το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο που είναι κρίσιμο για την παρούσα διαδικασία λόγω παραβάσεως είναι η νομοθεσία που ίσχυε κατά την 18η Δεκεμβρίου 2006, ημερομηνία κατά την οποία έληξε η προθεσμία που είχε τάξει στο καθού κράτος η Επιτροπή με την αιτιολογημένη γνώμη.

17. Στις 12 Φεβρουαρίου 2008 η Επιτροπή άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου, δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ, προσφυγή λόγω παραβάσεως, ακολούθησαν δε το υπόμνημα αντικρούσεως, το υπόμνημα απαντήσεως της προσφεύγουσας και το υπόμνημα ανταπαντήσεως του καθού κράτους μέλους. Το Ηνωμένο Βασίλειο άσκησε παρέμβαση υπέρ της Επιτροπής, ενώ η Τσεχική Δημοκρατία, η Λιθουανική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Σλοβενίας και η Σλοβακική Δημοκρατία τάχθηκαν υπέρ της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

III — Τα αιτήματα των διαδίκων

18. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να διαπιστώσει ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, παραλείποντας να μεταφέρει την οδηγία 2005/36/ΕΚ στο εσωτερικό δίκαιο, ιδίως σε σχέση με την πρόσβαση στο επάγγελμα του συμβολαιογράφου, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία·

— να καταδικάσει την Πορτογαλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

19. Η Πορτογαλική Δημοκρατία ζητεί από το Δικαστήριο: να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

IV — Το παραδεκτό της προσφυγής

20. Η Σλοβενική Κυβέρνηση ως παρεμβαίνουσα προβάλλει ένσταση απαραδέκτου σε σχέση με τις διατάξεις που επικαλέστηκε η Επιτροπή. Η Επιτροπή προσήψε στην Πορτογαλική Δημοκρατία, στο πλαίσιο της προ της ασκήσεως της παρούσας προσφυγής διοικητικής διαδικασίας, παράβαση της οδηγίας 89/48, ενώ στο πλαίσιο της παρούσας ένδικης διαδικασίας τής προσάπτει παράβαση της οδηγίας 2005/36 η οποία αντικατέστησε την προαναφερθείσα οδηγία.

21. Η ένσταση αυτή δεν ευσταθεί.

22. Κατά πάγια νομολογία, το νομότυπο της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας συνιστά ουσιώδη εγγύηση που παρέχει η Συνθήκη όχι μόνο για την προστασία των δικαιωμάτων του εν λόγω κράτους μέλους, αλλά και για να εξασφαλιστεί ότι η διαδικασία που θα κινηθεί ενδεχομένως ενώπιον του Δικαστηρίου θα έχει ως αντικείμενο μια σαφώς καθορισμένη διαφορά. Μόνον εφόσον η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία διεξαχθεί νομότυπα, η ενώπιον του Δικαστηρίου κατ' αντιδικία διαδικασία παρέχει τη δυνατότητα στο Δικαστήριο να κρίνει αν το κράτος μέλος παρέβη πραγματικά τις συγκεκριμένες υποχρεώσεις τις οποίες αφορούν τα αιτήματα της Επιτροπής [5].

23. Έτσι, όπως επανειλημμένως έχει κρίνει το Δικαστήριο, μολονότι τα αιτήματα της προσφυγής δεν μπορούν καταρχήν να βαίνουν πέραν των παραβάσεων τις οποίες αφορούν το διατακτικό της αιτιολογημένης γνώμης και το έγγραφο οχλήσεως, εντούτοις, όταν κατά τη διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας επέλθει μεταβολή του κοινοτικού δικαίου, «η Επιτροπή παραδεκτώς μπορεί να διαπιστώσει τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το αρχικό κείμενο μιας οδηγίας, η οποία στη συνέχεια τροποποιήθηκε ή καταργήθηκε, εφόσον οι υποχρεώσεις αυτές διατηρήθηκαν δυνάμει των νέων διατάξεων» [6].

24. Εντούτοις, όπως υποστήριξε η Επιτροπή, από τη σύγκριση των εν λόγω διατάξεων συνάγεται ότι με την έκδοση της οδηγίας 2005/36 απλώς ενισχύθηκαν και κωδικοποιήθηκαν οι διατάξεις της οδηγίας 89/48. Ως εκ τούτου, δυνάμει της οδηγίας 2005/36, εξακολουθούν να υφίστανται κατά το μεγαλύτερο μέρος τους οι υποχρεώσεις τις οποίες επέβαλε η οδηγία 89/48 στα κράτη μέλη.

25. Εντεύθεν συνάγεται ότι η προσφυγή είναι παραδεκτή και πρέπει να απορριφθεί η ένσταση απαραδέκτου που πρότεινε η Γερμανία, διότι αυτή αφορά τις απορρέουσες από την οδηγία 2005/36 υποχρεώσεις οι οποίες ίσχυαν και δυνάμει της καταργηθείσας οδηγίας.

V — Επί της προσαπτόμενης παραβάσεως

26. Στην παρούσα διαδικασία λόγω παραβάσεως, η Επιτροπή προσάπτει στην Πορτογαλική Δημοκρατία ότι δεν μετέφερε την οδηγία 2005/36 σε σχέση με το επάγγελμα του συμβολαιογράφου. Η Πορτογαλική Δημοκρατία ανταπαντά ότι για το επάγγελμα αυτό ισχύει το άρθρο 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ και, ως εκ τούτου, η οδηγία αυτή δεν μπορεί να εφαρμοστεί επί της δραστηριότητας του συμβολαιογράφου.

27. Δεν θεωρώ σκόπιμο να επαναλάβω καθ' όλη την έκτασή τους τα επιχειρήματα που εξέτασα αναλυτικά με τις σημερινές προτάσεις μου επί των υποθέσεων C-47/08, C-50/08,

5 — Διάταξη της 11ης Ιουλίου 1995, C-266/94, Επιτροπή κατά Ισπανίας (Συλλογή 1995, σ. I-1975, σκέψεις 17 και 18).

6 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 1999, C-365/97, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1999, σ. I-7773, σκέψη 36), και της 5ης Ιουνίου 2003, C-145/01, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 2003, σ. I-5581, σκέψη 17).

C-51/08, C-53/08, C-54/08 και C-61/08. Ως εκ τούτου, θα περιοριστώ στη βασική επιχειρηματολογία που παραθέτω σε αυτές προκειμένου εν συνεχεία να την εφαρμόσω στην υπόθεση της Πορτογαλίας.

Α — *Επί των συνδεόμενων προς την άσκηση δημόσιας εξουσίας δραστηριοτήτων κατά την έννοια των άρθρων 43 ΕΚ και 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ*

28. Δεδομένου ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία επικαλείται το άρθρο 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ προκειμένου να δικαιολογήσει τη μη μεταφορά της οδηγίας 2005/36 στο εσωτερικό δίκαιο, πρέπει κατ' αρχάς να εξετάσω την εν λόγω διάταξη.

29. Πράγματι, τα άρθρα 43 ΕΚ και 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ αποτελούν μια ρυθμιστική ενότητα μέσω ενός κανόνα (ελευθερία εγκαταστάσεως) και μιας εξαιρέσεως (δραστηριότητες συνδεόμενες με την άσκηση δημόσιας εξουσίας), που ορίζουν με τον τρόπο αυτόν το πεδίο εφαρμογής τους. Από τον συνδυασμό των δυο διατάξεων συνάγεται η κρίσιμη για την παρούσα υπόθεση ρύθμιση. Συνεπώς, δεν έχουμε ενώπιόν μας έναν κανόνα (άρθρο 43 ΕΚ) ο οποίος περιλαμβάνει απλώς μια *εξαίρεση* από το πεδίο εφαρμογής του (άρθρο 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ), αλλά έναν άλλον κανόνα: τον κανόνα ο οποίος καθορίζει το πεδίο εφαρμογής της ελευθερίας εγκαταστάσεως για την άσκηση δραστηριοτήτων οι οποίες *δεν* συνδέονται με τη συμμετοχή στην άσκηση δημόσιας εξουσίας. Τούτο είναι το πεδίο εφαρμογής της συγκεκριμένης ελευθερίας, την οποία κατοχυρώνει η Συνθήκη, και αυτό είναι το νόημα της ενέργειας της Επιτροπής να θεωρήσει ότι συντρέχει περίπτωση παραβάσεως των άρθρων 43 ΕΚ και 45 ΕΚ.

30. Άπαξ ο ερμηνευτής καταλήξει στο συμπέρασμα ότι μια δραστηριότητα συνδέεται πράγματι με την άσκηση δημόσιας εξουσίας, πρέπει να προβεί στον έλεγχο της αναλογικότητας. Στην περίπτωση αυτών των δύο διατάξεων, ο έλεγχος της αναλογικότητας χωρεί, εφόσον παρίσταται ανάγκη, όπως ακριβώς ο έλεγχος στον οποίον προβαίνει το Δικαστήριο με τη νομολογία του[7] που σταθμίζει (1) τη δυναμική του ληφθέντος μέτρου, αφενός, και (2) την έκταση κατά την οποία η επίμαχη δραστηριότητα μετέχει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας, αφετέρου. Όσο πιο ευθεία και άμεση είναι η συμμετοχή αυτή, τόσο μεγαλύτερο είναι το φάσμα των μέτρων που καλύπτει το άρθρο 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ. Όσο λιγότερο άμεση είναι η συμμετοχή αυτή τόσο περιορίζεται ο αριθμός και η δυναμική των μέτρων που η διάταξη αυτή δικαιολογεί.

31. Η μεγαλύτερη δυσχέρεια κατά την ερμηνεία των άρθρων 43 ΕΚ και 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ υφίσταται προφανώς σε σχέση με τον επακριβή ορισμό της εννοίας «δημόσια εξουσία».

7 — Βλ. στην πρόσφατη νομολογία, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, C-196/04, Cadbury Schweppes και Cadbury Schweppes Overseas (Συλλογή 2006, σ. I-7995, σκέψεις 61 επ.), και της 3ης Οκτωβρίου 2006, C-452/04, Fidium Finanz (Συλλογή 2006, σ. I-9521, σκέψη 46). Σε σχέση με την αρχή και τον ρόλο της ως κανόνα σταθμίσεως στο πλαίσιο των ελευθεριών βλ., επίσης, Tridimas, T., *The General Principles of EU Law,* 2η έκδοση, Οξφόρδη 2006, σ. 193, και Galetta, D.-U., *Principio di proporzionalità e sindacato giurisdizionale nel diritto amministrativo,* Μιλάνο, 1998, σ. 103 επ.

32. Όπως εξέθεσα στις προτάσεις μου επί της υποθέσεως C-47/08, C-50/08, C-51/08, C-53/08, C-54/08 και C-61/08, ελάχιστα είναι επί του παρόντος τα στοιχεία που μπορούν να αντληθούν από τη νομολογία για τον ακριβέστερο προσδιορισμό της φύσεως ή της ποιότητας της «δημόσιας εξουσίας» υπό την έννοια που ο όρος αυτός χρησιμοποιείται στην εν λόγω διάταξη [8].

33. Για τον ορισμό της δημόσιας εξουσίας κατά την έννοια του άρθρου 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ [9] είναι αδύνατο να αποφευχθεί ένας ορισμένος *προϊδεασμός* σε σχέση με την έννοια της δημόσιας εξουσίας ως κοινής κατηγορίας της θεωρίας του κράτους η οποία κατ' ανάγκην καταλαμβάνει την Ένωση ως κοινότητα κρατών [10].

34. Υπό την έννοια αυτή, η «δημόσια εξουσία» είναι πρωτίστως «εξουσία», ήτοι ικανότητα επιβολής μιας συμπεριφοράς σύμφωνης προς ακαταμάχητη βούληση. Βάσει μιας πρόθυμης αποδοχής της και στην ύψιστη έκφρασή της, η ικανότητα αυτή ανήκει αποκλειστικά στο κράτος, ήτοι στον θεσμό στον οποίον προσωποποιείται η έννομη τάξη ως μέσο της διοικήσεως και ασκήσεως της νόμιμης βίας [11]. Ως εκ τούτου, δημόσια εξουσία είναι η εξουσία του κυριάρχου, qui superiorem non recognoscens in regno suo.

35. Τούτο σημαίνει ότι στο κράτος δεν υπάρχει πλέον νόμιμη βία πέραν αυτής την οποία ασκεί η δημόσια εξουσία είτε προς όφελος της υπάρξεως του κράτους και της επιτεύξεως των σκοπών του (γενικό συμφέρον) είτε στην υπηρεσία των νόμιμων προσδοκιών των ιδιωτών στις μεταξύ τους σχέσεις (ιδιωτικό συμφέρον). Στην τελευταία αυτή περίπτωση, τούτο συμβαίνει πάντοτε με την τήρηση των προϋποθέσεων που καθορίστηκαν ανωτέρω [12].

8 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 21ης Ιουνίου 1974, 2/74, Reyners (Συλλογή τόμος 1974, σ. 317), της 5ης Δεκεμβρίου 1989, C-3/88, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1989, σ. 4035), της 29ης Οκτωβρίου 1998, C-114/97, Επιτροπή κατά Ισπανίας (Συλλογή 1998, σ. I-6717), της 9ης Μαρτίου 2000, C-355/98, Επιτροπή κατά Βελγίου (Συλλογή 2000, σ. I-1221), της 31ης Μαΐου 2001, C-283/99, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 2001, σ. I-4363), της 13ης Δεκεμβρίου 2007, C-465/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 2007, σ. I-11091), και της 22ας Οκτωβρίου 2009, C-438/08, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας (Συλλογή 2009, σ. I-10219).

9 — Κατά τα λοιπά, οι διάφορες γλωσσικές αποδόσεις του άρθρου αυτού χρησιμοποιούν αδιακρίτως δυο έννοιες οι οποίες, από θεωρητικής απόψεως, μπορούν να παρουσιάζουν ορισμένες λεπτές διαφορές, ήτοι την έννοια της «ισχύος», αφενός, και της «δημόσιας εξουσίας», αφετέρου. Για παράδειγμα, η πρώτη έννοια χρησιμοποιείται στην απόδοση στη γαλλική («l'exercice de l'autorité publique»), στην αγγλική («the exercise of official authority»), στην πορτογαλική («exercício da autoridade pública») στη ρουμανική («exercitării autorităţii publice»), και στη μαλτέζικη («l-eżerċizzju ta' l-awtorità pubblika»), ενώ η έκφραση «δημόσια εξουσία» προτιμάται στην ισπανική («ejercicio del poder público»), στη γερμανική «Ausübung öffentlicher Gewalt»), στην ιταλική («esercizio dei pubblici poteri») και στη σουηδική («utövandet av offentlig makt»).

10 — Έστω και αν τελικώς η διάπλαση της εννοίας αυτής πρέπει να εναρμονίζεται με το δίκαιο της Ενώσεως υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι το Δικαστήριο, προβαίνοντας σε αυθεντική ερμηνεία του, προσδιορίζει το περιεχόμενό του λαμβάνοντας πάντα ως αφετηρία τις διάφορες εθνικές προσεγγίσεις σε σχέση με την επίμαχη έννοια· βλ., αντί άλλων, M. Schlag, Art. 45, *EU-Kommentar* (επιμέλεια J. Schwarze), 2η έκδοση, Baden-Baden, 2009.

11 — Βλ., από την εκτενή βιβλιογραφία,, A. Passerin d'Entreves, *La dottrina dello Stato*, Giappichelli, Τορίνο, 1962.

12 — Δεν εξετάζεται, προφανώς, επί του σημείου αυτού η περίπτωση του μονοπωλίου βίας ενός άλλου κράτους το οποίο συνυπάρχει με το πρώτο διαφυλασσομένων των αντίστοιχων πεδίων κυριαρχίας τους τα οποία καθορίζει το διεθνές δίκαιο.

36. Βεβαίως, ο σκοπός που υπηρετεί η βία της οποίας το μονοπώλιο έχει και ασκεί το κράτος αποτελεί ένα πρώτο κριτήριο για την οριοθέτηση μεταξύ δημόσιας εξουσίας και ιδιωτών.

37. Συνεπώς, το πλέον συνηθισμένο κριτήριο που χρησιμοποιείται παραδοσιακά για να εντοπιστεί η ύπαρξη της δημόσιας εξουσίας είναι αυτό της ικανότητας ασκήσεως δημόσιας εξουσίας για τη μονομερή επιβολή της βουλήσεως, ήτοι χωρίς να χρειάζεται η συναίνεση του συμμορφουμένου προς αυτήν. Αντιθέτως, ο ιδιώτης μπορεί να επιβάλλει τη βούλησή του έναντι άλλων ιδιωτών μόνο με τη συναίνεσή τους.

38. Εάν προχωρήσουμε τη συλλογιστική αυτή καταλήγουμε στη διαπίστωση ότι το σύγχρονο κράτος είναι, από ποιοτικής απόψεως, μια πολύ πιο περίπλοκη μορφή οργανώσεως της εξουσίας απ' ό,τι οι μέχρι τούδε γνωστές. Αυτές οι τελευταίες μορφές εξουσίας περιορίζονταν στη διαχείριση του φυσικού καταναγκασμού μέσω άκρως εξαπλουστευμένων διαδικασιών για τον καθορισμό των προϋποθέσεων ασκήσεώς του. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο προκειμένου να γίνει κατανοητό το φαινόμενο της δημόσιας εξουσίας σε όλη την περιπλοκότητά της, είναι σήμερα αναπόφευκτη στην πράξη η χρήση μιας εννοίας της δημόσιας εξουσίας δομημένης στη λογική της έννομης τάξεως εντός της οποίας η εξουσία αυτή ασκείται.

39. Στο πλαίσιο της συλλογιστικής αυτής, η έννομη τάξη αποτελεί διαδικασία οργανώσεως της ασκήσεως της νόμιμης εξουσίας η οποία ενδέχεται να καταλήξει στην εφαρμογή της σε μια συγκεκριμένη κατάσταση. Ούτως εχόντων των πραγμάτων, δεν υπάρχει λόγος να μη γίνει δεκτή η άποψη ότι οι πράξεις, στις οποίες η έννομη τάξη προβαίνει (ήτοι στις περιπτώσεις στις οποίες η διαδικασία της νόμιμης βίας ολοκληρώνεται με μια πράξη η οποία περατώνει τη διαδικασία αυτή προσδίδοντάς της οριστικό χαρακτήρα), αποτελούν την πλέον εντελή μορφή της έννομης τάξεως [13].

40. Βάσει της ανωτέρω συλλογιστικής, το αποφασιστικό κριτήριο για τον χαρακτηρισμό μιας πράξεως ως προερχόμενης από τη δημόσια εξουσία είναι επομένως η φύση της σχέσεώς της προς την κρατική οργάνωση. Συγκεκριμένα, η ποιότητα μιας δραστηριότητας θα πρέπει να θεωρείται ότι υποδηλώνει τη συμμετοχή στην άσκηση της δημόσιας εξουσίας βάσει του κριτηρίου της εντάξεώς της (τον βαθμό κατά τον οποίο αυτή *ανήκει*) στην εν λόγω έννομη τάξη. Ως εκ τούτου, το κριτήριο δεν θα στηριζόταν στην απλή συμμόρφωσή της προς την εν λόγω έννομη τάξη, αλλά στην ενσωμάτωσή της ως πράξεως της έννομης τάξεως [14].

13 — Βλ., σε σχέση με την έννομη τάξη νοούμενη ως μια σειρά αναγωγών σε έναν πρωτογενή θετικό κανόνα δικαίου που εκφράζει την κυρίαρχη εξουσία, π.χ., H. Kelsen, *Reine Rechtslehre*, 2η έκδοση, Deuticke, Βιέννη, 1960.

14 — Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η έρευνα σε σχέση με το αν μια συγκεκριμένη δραστηριότητα μετέχει ή όχι στην άσκηση δημόσιας εξουσίας δεν απαιτεί την κατάταξή της σε κάποια από τις τρεις εξουσίες και/ή λειτουργίες, ήτοι στη νομοθετική, στην εκτελεστική ή στη δικαστική, ιδίως σε αυτή την τελευταία, όπως συνέβη με τα προβληθέντα στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας επιχειρήματα.

41. Υπό την έννοια αυτή, η δικαστική εξουσία μπορεί να θεωρηθεί ως η πλέον χαρακτηριστική έκφραση της δημόσιας εξουσίας. Πράγματι, με τις αποφάσεις της δικαιοδοτεί οριστικά και, υπό την έννοια αυτή, η έννομη τάξη συνταυτίζεται προς αυτές[15]. Ωστόσο, για τον ίδιο λόγο, μπορεί επίσης να λεχθεί ότι αποτελούν δημόσια εξουσία πράξεις οι οποίες πληρούν την προϋπόθεση αυτή χωρίς ανάγκη κάποιας iurisdictio. Κατ' αρχάς, ο νόμος είναι εκτελεστός αφ' εαυτού, όπως επίσης εκτελεστές είναι οι διοικητικές διατάξεις ή οι διαταγές της κρατικής εξουσίας. Πρόκειται πάντοτε για πράξεις ή διατάξεις οι οποίες υπόκεινται στον δικαστικό έλεγχο, πλην όμως σε κάθε περίπτωση δεν χρήζουν κάποιας «*αδείας*» προκειμένου να αναπτύξουν άμεσα τα αποτελέσματά τους.

42. Βάσει των ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι κανένας ιδιώτης δεν μπορεί να προβεί σε νομικές πράξεις δυνάμενες να επιβληθούν σε κάποιον τρίτο χωρίς την παρέμβαση της δημόσιας εξουσίας. Άπαξ αποκλειστεί η άσκηση εξαναγκασμού από ιδιώτες, η διεκδίκηση του δικαίου σε ατομικό επίπεδο απαιτεί πάντοτε μια άδεια με δημόσιο χαρακτήρα. Στις περιπτώσεις αυτές, η δημόσια εξουσία δεν περιορίζεται στον *έλεγχο* μιας πράξεως η οποία μπορεί αφ' εαυτής να έχει δεσμευτικά αποτελέσματα για έναν τρίτον, όπως συμβαίνει με τις πράξεις της διοικήσεως, της κυβερνήσεως ή της νομοθετικής εξουσίας. Αντιθέτως, η δημόσια εξουσία παρεμβαίνει πάντοτε, στις περιπτώσεις αυτές, ως *συντεταγμένη* εξουσία σε σχέση με την υποχρέωση της οποίας την εκπλήρωση απαιτεί ο ιδιώτης από έναν τρίτον. Πρόκειται επομένως για υποχρεώσεις που μπορούν να προκύψουν από σύμπτωση βουλήσεων (σύμβαση/αρχή της διαθέσεως), πλην όμως η εκπλήρωσή τους δεν μπορεί να απαιτηθεί από τον ιδιώτη παρά μόνο μέσω κρατικής παρεμβάσεως.

43. Συνεπώς, από το σύνολο των ανωτέρω συνάγεται, πάντοτε με τον βαθμό αφαιρέσεως που επιβάλλεται στην υπό κρίση υπόθεση, ότι μεταξύ των χαρακτηριστικών που έχει η δημόσια εξουσία στις διάφορες εθνικές παραδόσεις πρέπει να λαμβάνεται υπόψη αυτό το οποίο εκφράζει την ικανότητά της να αναγάγει μια πράξη, μια απόφαση ή μια συμπεριφορά στην κρατική βούληση που μορφοποιείται μέσω της έννομης τάξεως. Πράγματι, αυτός είναι ο ελάχιστος κοινός παρανομαστής όλων αυτών των παραδόσεων οι οποίες θεωρούν ότι η δυνατότητα αναγωγής της συγκεκριμένης βουλήσεως στη γενική βούληση του κράτους αποτελεί το αποφασιστικό κριτήριο για την οριοθέτηση μεταξύ Δημοσίου και ιδιωτών.

44. Οι ανωτέρω σκέψεις καθιστούν δυνατή την εξέταση του βασικού ζητήματος που θέτει η δραστηριότητα των συμβολαιογράφων με κάπως μεγαλύτερη ασφάλεια.

45. Βάσει των ανωτέρω αναπτύξεων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο συμβολαιογράφος

15 — A. Merkl, *Die Lehre von der Rechtskraft,* Deuticke, Λειψία, 1923.

στην Πορτογαλία, μέσω της βεβαιώσεως της αυθεντικότητας, ασκεί κατά τρόπο άμεσο και ειδικό δραστηριότητα δημόσιου χαρακτήρα υπό την έννοια ότι με τον τρόπο αυτόν παρέχεται εκ των προτέρων σε ιδιώτες η εξουσία να ασκήσουν το δικαίωμά τους, το οποίο, ειδάλλως, θα έπρεπε να διεκδικήσουν κατά περίπτωση. Η μεσολάβηση ενός συμβολαιογράφου απαλλάσσει από την ανάγκη προσφυγής σε άλλη δημόσια εξουσία, οσάκις προβάλλεται το γεγονός του οποίου την αυθεντικότητα έχει βεβαιώσει ο συμβολαιογράφος και παρέχει με τον τρόπο αυτόν στο έγγραφο αυξημένη, ήτοι δημόσια νομική ισχύ η οποία μπορεί να αμφισβητηθεί μόνον ενώπιον των δικαστηρίων (όπως τούτο συμβαίνει, κατά τα λοιπά, για κάθε πράξη της δημόσιας εξουσίας). Είναι προφανές ότι δεν είναι η ασυλία έναντι του δικαστικού ελέγχου, η οποία δεν μπορεί να υπάρξει σε ένα κράτος δικαίου, η καθοριστική ιδιότητα της δημόσιας εξουσίας, αλλά το αυξημένης σημασίας τεκμήριο νομιμότητας που ισχύει για τις πράξεις της και, ως εκ τούτου, ένα ορισμένο επίπεδο αυστηρότητας κατά τον καθορισμό των σχετικών με τον έλεγχο των πράξεων αυτών προϋποθέσεων.

46. Είναι προφανές ότι ο συμβολαιογράφος δεν ασκεί καταναγκασμό ούτε επιβάλλει μονομερώς υποχρεώσεις. Ωστόσο, όπως προελέχθη, τούτο δεν είναι το μόνο κρίσιμο κριτήριο το οποίο καθορίζει το αν υπάρχει άσκηση δημόσιας εξουσίας. Η βεβαίωση της αυθεντικότητας προσδίδει στις ενέργειες των ιδιωτών δημόσιο χαρακτήρα υπό την έννοια ότι παρέχει σε αυτές εκ των προτέρων νομική αξία για την απόκτηση της οποίας οι ιδιώτες θα έπρεπε κατ' ανάγκη να προσφύγουν σε (άλλους) φορείς δημόσιας εξουσίας προκειμένου οι πράξεις αυτές να έχουν νομικά αποτελέσματα. Θα μπορούσε να λεχθεί ότι πρόκειται για μια δημόσια εξουσία η οποία δραστηριοποιείται στο πλέον εγγύς πεδίο των ιδιωτών που είναι αυτό –κατά συνεκδοχή– της αυτονομίας της ιδιωτικής βουλήσεως. Εντούτοις, είναι αναμφισβήτητη η δημόσια διάστασή του, αν ληφθεί υπόψη η ικανότητά του να μεταβάλλει το αμιγώς ιδιωτικό σε δημόσιο και, με τον τρόπο αυτόν, να του προσδίδει τη δύναμη επιβολής που αποτελεί εγγενές χαρακτηριστικό της δημόσιας εξουσίας.

47. Διαφορετικό είναι το ζήτημα κατά πόσον η δραστηριότητα των συμβολαιογράφων, λόγω της κατά πολύ μικρότερης εμπλοκής τους στην άσκηση δημόσιας εξουσίας εν στενή εννοία (σε σχέση προς τις αρμοδιότητες της κυρίαρχης εξουσίας), ενδέχεται να υπόκειται σε λιγότερο αυστηρές προϋποθέσεις απ' ό,τι η δραστηριότητα των φορέων ασκήσεως δημόσιας εξουσίας οι οποίοι μετέχουν σε μεγαλύτερη έκταση σε αυτήν ως εκφραστές της κυριαρχίας.

48. Ως εκ τούτου, και στον βαθμό που η βεβαίωση της αυθεντικότητας ανταποκρίνεται στη λειτουργία αυτή, φρονώ ότι πρόκειται για μια δραστηριότητα η οποία μετέχει, κατά τρόπο άμεσο και ειδικό, στην άσκηση δημοσίας εξουσίας προσδίδοντας χαρακτηριστική ποιότητα σε πράξεις, αποφάσεις και συμπεριφορές οι οποίες, ειδάλλως, δεν θα είχαν μεγαλύτερη νομική αξία από αυτήν που προσήκει στην έκφραση της ιδιωτικής βουλήσεως.

49. Δεδομένου ότι η βεβαίωση της αυθεντικότητας αποτελεί στην Πορτογαλική Δημοκρατία τον ουσιώδη πυρήνα της δραστηριότητας των συμβολαιογράφων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το επάγγελμα του συμβολαιογράφου μετέχει, εν γένει και στο σύνολό του, κατά τρόπο άμεσο και ειδικό στην άσκηση δημόσιας εξουσίας [16].

με την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Συνεπώς, βάσει του δικογράφου της προσφυγής της Επιτροπής, οι διατάξεις της οδηγίας 2005/36 δεν πρέπει να εφαρμόζονται όταν μια δραστηριότητα όπως είναι αυτή του συμβολαιογράφου, θεωρούμενη όχι κατά τρόπο αφηρημένο, αλλά υπό το φως των συγκεκριμένων περιστάσεων της υποθέσεως, συνδέεται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας.

Β — *Η δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας 2005/36 επί του συμβολαιογραφικού επαγγέλματος*

50. Κατά την τεσσαρακοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2005/36 «[η οδηγία] δεν θίγει την εφαρμογή του άρθρου 39, παράγραφος 4, και του άρθρου 45, της Συνθήκης, ιδίως όσον αφορά τους συμβολαιογράφους». Παρά αυτήν την ασαφή διατύπωση, είναι προφανές ότι αυτό που εννοεί εμμέσως πλην σαφώς ο νομοθέτης είναι ότι η απάντηση στο ερώτημα αν το συμβολαιογραφικό επάγγελμα εμπίπτει στο άρθρο 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, *δίδει* την απάντηση στο ερώτημα αν η οδηγία εφαρμόζεται επί του επαγγέλματος αυτού.

52. Για τους λόγους που παραθέτω στα σημεία 45 έως 48 των ανά χείρας προτάσεων φρονώ ότι οι συμβολαιογράφοι στην Πορτογαλία, ως είχαν τα πράγματα στις 18 Δεκεμβρίου 2006, μετείχαν κατά τρόπο άμεσο και ειδικό στην άσκηση δημόσιας εξουσίας. Ως εκ τούτου, συντάσσομαι με την Επιτροπή· εν συμπεράσματι, πρέπει να θεωρηθεί ότι η οδηγία 2005/36 δεν εφαρμοζόταν επί της συμβολαιογραφικής δραστηριότητας στην Πορτογαλία κατά την ανωτέρω ημερομηνία.

51. Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή επισημαίνει ορθώς ότι η τεσσαρακοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2005/36 δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ως ερμηνευτική παράμετρος του άρθρου 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ. Συγκεκριμένα, τα όσα διαλαμβάνει η οδηγία συναφώς δεν ασκούν επιρροή επί της δυνατότητας νομικού χαρακτηρισμού της συμβολαιογραφικής δραστηριότητας ως δημόσιας εξουσίας. Εντούτοις, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι βάσει αυτής της αιτιολογικής σκέψεως, το άρθρο 43 ΕΚ και το άρθρο 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, πρέπει να εφαρμόζονται όταν μια δραστηριότητα συνδέεται

53. Η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστήριξε μεταξύ άλλων, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι το συμβολαιογραφικό επάγγελμα έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών μεταρρυθμίσεων προκειμένου να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στον τομέα αυτό. Η εκπρόσωπος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι ο Πορτογάλος νομοθέτης κατήργησε την ανάγκη του συμβολαιογραφικού τύπου για έναν πολύ μεγάλο αριθμό

16 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Reyners.

νομικών πράξεων, οι οποίες προηγουμένως απαιτούσαν τη μεσολάβηση συμβολαιογράφου, και αυτές οι πράξεις μπορούν πλέον να επιχειρούνται και ενώπιον άλλων επαγγελματιών. Οι περιστάσεις αυτές θα μπορούσαν να είναι επαρκείς προκειμένου να υπάρξει ενδεχομένως μια άλλη εκτίμηση της συμβολαιογραφικής δραστηριότητας από αυτήν την οποία διατυπώνω με τις ανά χείρας προτάσεις. Εντούτοις, στην παρούσα διαδικασία οι τροποποιήσεις αυτές δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη, δεδομένου ότι η κρίσιμη ημερομηνία εκτιμήσεως καθορίζεται από την προθεσμία την οποία είχε τάξει η Επιτροπή στο καθού κράτος προς άρση των παραβάσεων που μνημονεύει η αιτιολογημένη γνώμη. Όπως προελέχθη, η ημερομηνία αυτή είναι η 18η Δεκεμβρίου 2006.

54. Περαιτέρω, το γεγονός ότι βάσει των ανά χείρας προτάσεων το συμβολαιογραφικό επάγγελμα στην Πορτογαλία συνδέεται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας δεν σημαίνει ότι επιλύεται το ζήτημα των επιπτώσεων των άρθρων 43 ΕΚ και 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ επί της δραστηριότητας των συμβολαιογράφων στην Πορτογαλία. Όπως υποστήριξα με τις προτάσεις μου επί των υποθέσεων C-47/08, 50/08, 51/08, 53/08, 54/08 και 61/08, η διαπίστωση ότι μια δραστηριότητα συνδέεται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας συνεπάγεται την ανάγκη διενέργειας ελέγχου της αναλογικότητας υπό το φως των άρθρων 43 ΕΚ και 45, πρώτο εδάφιο, ΕΚ. Εντούτοις, το γεγονός ότι, στην παρούσα διαδικασία, η Επιτροπή προέβαλε έναν μόνο λόγο προσφυγής σε σχέση με την οδηγία 2005/36 αποκλείει την εξέταση της υποθέσεως βάσει της προαναφερθείσας παραμέτρου.

55. Συνεπώς, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

VI — Δικαστικά έξοδα

56. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία υπέβαλε σχετικό αίτημα και η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

57. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, του ιδίου άρθρου, η Τσεχική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Δημοκρατία της Σλοβενίας, το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας καθώς και η Σλοβακική Δημοκρατία, που παρενέβησαν στην διαδικασία, φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

VII — Πρόταση

58. Βάσει των ανωτέρω προτείνω στο Δικαστήριο:

1) να απορρίψει την προσφυγή.

2) να καταδικάσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

3) Να αποφασίσει ότι η Τσεχική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Δημοκρατία της Σλοβενίας, το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας καθώς και η Σλοβακική Δημοκρατία φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.